

УДК 378.016-051:793.3

DOI 10.31654/2663-4902-2019-PP-4-19-25

Максименко В. І.

викладач, аспірант кафедри музичної педагогіки та хореографії
Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

**ЗМІСТ ПОНЯТТЯ "ХУДОЖНЬО-ТВОРЧИЙ ДОСВІД"
ПЕДАГОГА-ХОРЕОГРАФА В КОНТЕКСТІ ІНТЕГРАЦІЇ МИСТЕЦТВА**

У статті на основі узагальнення наукових джерел розкривається проблема інтеграції мистецтва як важливого засобу формування художньо-творчого досвіду педагога-хореографа. Розглянуті особливості формування художньо-творчого потенціалу в сучасній педагогічній і психологічній науці, а також вплив різних видів мистецтва на становлення студента-хореографа як професіонала. Підкреслюється важливість інтегративного використання мистецтва у системі фахової підготовки майбутніх педагогів-хореографів. Відповідно художньо-творчий досвід представлений у дослідженні як особистісне фахове утворення, котре формується під час хореографічного навчання і власного саморозвитку студентів. Він пов'язаний з тривалим накопиченням корисних для хореографічної діяльності знань та умінь, а також аналітичного мислення, які розвиваються завдяки індивідуальній свідомості та бажання удосконалити свою професійну діяльність. Автором доводиться, що на сучасному етапі свого розвитку танець став складним видом мистецтва, який інтегрує в собі: художній рух (міміку й пантоміміку); музику (вокальний та інструментальний; мелодичний і ритмічний супровід); елементи образотворчого мистецтва (композиція, орнаментальний малюнок танцю, костюми, маски, декорації) та театралізації (розподіл танцювальних партій; сюжетна лінія й драматургія тощо). У зв'язку з цим зазначається, що мистецтво у сукупності його різновидів виступає важливим засобом формування художньо-творчого досвіду майбутнього педагога-хореографа. Тому в процесі фахової підготовки важливо формувати у студентів хореографічну культуру, яка повинна шліфуватися вправами на розвиток фантазії й уяви, а також на виявлення нових виразних засобів у галузі хореографічного мистецтва.

Ключові слова: мистецтво, хореографія, танець, художньо-творчий досвід, особистість, естетична діяльність.

Постановка проблеми. Сучасні тенденції в розвитку вищої хореографічної освіти спрямовані на модернізацію навчального процесу. Це дозволяє забезпечити якісну фахову підготовку майбутніх педагогів-хореографів у контексті соціокультурного простору, спрямувати їх на розробку власного творчого шляху в педагогічному процесі. Визначені вимоги на даній стадії реформування педагогічної освіти орієнтують на розробку особливого, специфічного шляху, який дозволяє не тільки виявити у студентів хореографічні здібності, а й сформувати у них відповідний художньо-творчий досвід, розвиваючи при цьому індивідуально-особистісні, хореографічно-сценічні, а також професійні якості.

Вища хореографічна освіта має на увазі використання особливого творчого та інтеграційного підходів для ефективної фахової підготовки студентів. Формування художньо-творчого досвіду, в основі якого є створення хореографічного образу у виконанні студентів факультету мистецтв вищих педагогічних навчальних закладів, стає провідним завданням, яке засновується на інтеграції різних видів мистецтва. Такий взаємозв'язок має стати провідним у системі фахової підготовки вчителя хореографії, оскільки саме він забезпечує здатність сприймати, розуміти і переживати зміст художніх творів, формує емоційно-ціннісне ставлення до мистецтва, залучає майбутніх педагогів до художньо-творчої діяльності, реалізуючи тим самим освітні завдання.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вивченню творчості і художньо-творчому потенціалу особистості в сучасній педагогічній і психологічній науці приділяється дуже велика увага. Це сприяє накопиченню певних позицій у розробці основних теоретичних положень із цієї проблеми. Психологічні прояви особистості у творчому процесі розглядаються для формування цілісності особистості (Б. Ааньєв, Д. Богоявленська, І. Кон, В. Рибалка); розвитку творчості у діяльності (Л. Виготський, А. Леонтьєв, В. Моляко, С. Рубінштейн).

Останнім часом феномен творчості й художньо-творчого досвіду активно досліджується такими науковцями, як: Л. Андрощук, О. Бикова, К. Капустинський, С. Куценко, Т. Сердюк.

У зв'язку з цим **метою статті** є розкриття сутності хореографічного мистецтва як соціального феномену та наукове обґрунтування його різних видів у розвитку художньо-творчого досвіду педагога-хореографа.

Виклад основного матеріалу. Переважна більшість науковців розглядає мистецтво як художню творчість, акцентуючи увагу на тому чи іншому його елементі. Наприклад, Ю. Воробей наголошує на тому, що мистецтво – це особлива форма вияву естетичної творчості [3, с. 34–62]. В якості домінанти художньої творчості він визначає художній метод і стиль, естетичний ідеал і світогляд. Натомість С. Безклубенко розглядає мистецтво як вид духовної творчості, розвиток якої зумовлений суспільною організацією праці, матеріальним виробництвом [1, с. 8–24]. Цієї ж думки дотримується і Б. Ліхачов. Він зазначає, що мистецтво складає основу художньої творчості, воно створюється за законами краси і має такі складові:

1. Гармонія як основа мистецтва. У художньому творі гармонія (відповідність) між змістом і формою є ознакою досконалості. У класичних зразках художніх творів гармонія виявляється в типізації та індивідуалізації, а також у єдності виразного і зображуваного, об'єктивного і суб'єктивного.

2. Однією з важливих характеристик художньої творчості постає естетична міра. Вона виявляється у співвідношенні естетичного й утилітарного, набутого й підсвідомого, у різноманітних художніх засобах для гумористичного, сатиричного або трагедійного відбиття життя. Водночас естетична міра вимагає, щоб мистецтво відбивало правду життя.

3. Пропорційність, симетрія і ритм – неодмінні складники краси. Композиція художнього твору виявляється, з одного боку, як пропорція і симетрія, а з другого – диспропорція і асиметрія. Отже, закони краси є тією основою, на якій розгортається художня творча діяльність людини [7, с. 13–14]. Погоджуючись з цими дослідниками, розкриємо можливості різних видів мистецтва впливати на формування художньо-творчого досвіду майбутніх педагогів-хореографів.

Серед науковців загальновідомою є думка, що мистецтво покликане не тільки відображати об'єктивну реальність, але й формувати специфічний художньо-творчий досвід людини. Його особливістю є те, що через нього можна прожити тисячі життів людей різних епох, і завдяки цьому спроектувати власний особистісний досвід. Як підкреслюють сучасні філософи (В. Біблер, М. Каган, О. Органова, С. Рапопорт, А. Сохор), це зумовлено тим, що матеріал, зафіксований у художніх творах, дає можливість людині зробити висновки узагальнюючого характеру, які за істиною, глибиною і силою не поступаються висновкам, отриманим у результаті пізнання [9, с. 152].

На думку С. Рапопорта, мистецтво є формою особливого досвіду – досвіду ставлень, який, на відміну від досвіду фактів, що ґрунтується на науковому пізнанні дійсності, пов'язується із емоційною сферою людини [11, с. 56–57]. Аналогічним є висловлювання М. Кагана, який зазначав: "Те, що мистецтво неможливо ні створити, ні "споживати", ні сприйняти поза емоцій, робить його незмінним у формуванні нашого особистісного ставлення до світу" [6, с. 86].

Методологічного значення набуває думка відомого психолога Л. Виготського про те, що вплив мистецтва на людину здійснюється не миттєво. По-справжньому глибокі внутрішні перетворення відбуваються лише в результаті довготривалого спілкування з мистецтвом і постійного його осмислення "для себе". Вчений наголошував: "Мистецтво ніколи прямо не породжує тієї чи іншої практичної дії, воно тільки підготовляє організм до цієї дії". Він підкреслював, що сприймання мистецтва

вимагає творчості, тому недостатньо просто щиро пережити те почуття, яке оволоділо автором, недостатньо розібратися і в структурі самого твору – необхідно ще творчо подолати своє власне почуття, знайти його катарсис, і лише тоді дія мистецтва виявиться повністю". У процесі художньо-творчої діяльності відбувається формування різних інтересів – пізнавальних, дослідницьких, нових потреб естетичного і соціального плану [4, с. 313; с. 237].

Така позиція філософів і психологів знайшла прихильників у педагогіці. Зокрема, В. Сухомлинський зазначав: "Мистецтво – це "час і простір, в якому живе краса людського духу. Як гімнастика виправляє тіло, так мистецтво виправляє душу. Пізнаючи цінності мистецтва, людина пізнає людське в людині, підносить себе до прекрасного, переживає насолоду" [13].

За твердженням Б. Неменського, у мистецтві закладені два види досвіду – професійний досвід певного мистецтва та досвід емоційно-ціннісного ставлення до дійсності, який є основою формування людської сутності [8, с. 48]. При цьому переживання мистецтва сприяє виникненню духовного зв'язку між ним і тим, хто до нього звертається [8, с. 84].

Конкретизацію цієї думки знаходимо у дослідженні Т. Сердюк, яка наголошує на тому, що мистецтво танцю сприяє розвитку творчих здібностей особистості, створенню умов для її повноцінного емоційного самовираження, вихованню морально-вольових якостей, активізації комунікативної здатності до групової взаємодії, інтенсифікації пізнавальних процесів, здійсненню психологічної корекції, профілактиці психічної перенапруги, формуванню музикальності та ритмічності, покращенню фізичного стану особистості (засвоєння правильної постави тіла, розширення діапазону рухових навичок, підвищення їх точності, стійкості і координації) [12, с. 7].

Зазначимо, що у ході історичного розвитку культури мистецтво розклалося на самостійні види, які нині функціонують у суспільстві як автономно (музика, образотворче мистецтво, танець тощо), так і на основі встановлення між ними різних типів зв'язків: від комплексу, що передбачає утворення сукупності самостійних видів мистецтва чи його елементів, підпорядкованих єдиному творчому задуму (архітектурні та меморіальні комплекси, концерти творів мистецтва та ін.) – до синтезу як нерозривного злиття різновидів мистецтва й виникнення на цій основі якісно нового, складного його виду (театр, кіно, мультиплікація тощо).

Свої особливості взаємодія мистецтв має в хореографії, в якій інтегруються танцювальний рух, музика, образотворче мистецтво та драматургія танцю. Специфіка такої взаємодії полягає у збереженні відносної автономності різновидів мистецтва та у більш сильному, ніж у комплексі (але не такому застиглому, як у синтезі), зв'язку між ними.

Танець як основа хореографії завжди набував важливого значення в суспільному житті людини, в гармонії його естетичного і фізичного розвитку. Люди створили танець як одну з форм художнього спілкування, як засіб вираження своїх думок і почуттів. Ще в первісному суспільстві існували танці, що відтворювали трудові процеси або відображали рухи тварин. Були танці й магичного характеру. В них люди зверталися до сил природи. Не вмючи їх пояснити, вони молилися заклинали, приносили їм жертви, просили вдалого полювання, дощу, сонця, народження дитини чи смерті ворога

У праці "Морфологія мистецтва" М. Каган доводить, що у перших спробах художньої творчості первісна людина оперувала вербальними, музичними, танцювальними, пантомімічними, графічними, живописними і скульптурними засобами. Автор наголошує: "Засоби ці підтримували один одного, схрещувалися, перепліталися. Менш за все первісна людина була здатною думати про доцільність їх розчленування та самостійне застосування. Швидше навпаки – чим більш багатоманітними були ці засоби, тим більш ефективним виявлявся сам творчий акт" [6].

З історії мистецтва танцю нам відомо, що в процесі еволюції людство відкрило засоби вираження думок, емоцій, вчинків через рух. Виразність пластики людського тіла, музичних ритмів і мелодій виявляється могутньою силою, тому мова танцю є інтернаціональною і зрозумілою для всіх людей.

Відповідно прибічники естетичної теорії походження танцю – С. Замятін, М. Каган, А. Столяр – вбачають його витoki у тісному синкретичному взаємозв'язку різних видів мистецтва. Розвиваючись і збагачуючись, танець став просторово-часовим та інтегрованим видом мистецтва, в якому художні образи створюються за допомогою естетично значущих, музично організованих та ритмічно змінюваних рухів і поз людського тіла.

Отже, матеріалом танцю є рухи, які впливають на психіку й організм людини, об'єднуючи в собі різні образи в усьому багатстві їх відчуття. З цього приводу цікавою є думка відомого хореографа Р. Захарова. За його переконанням, танець можна порівняти з людською мовою, яка побудована за законами граматики, де у кожному реченні є підмет і присудок, а також пояснювальні слова, сполучники і відгуки. Без знання цієї "граматики" не може бути справжньої, грамотної, зрозумілої "мови танцю".

Зазначимо також, що народна танцювальна культура розкриває багатовіковий педагогічний досвід, стає дієвим засобом збагачення духовного досвіду особистості, відображаючи століттями сформовані уявлення людини про всесвіт, красу і гармонійність самої людини та естетику її побуту. Пам'ятки народної поетичної творчості, описи обрядів та звичаїв стають невичерпним джерелом для хореографів. У працях фольклористів, етнографів, збирачів народних перлин минулого, у збірках народної творчості, упорядкованих в наш час, маємо не тільки загальний опис обрядів, звичаїв, танців, окремих фігур, але й окремих рухів. Чимало матеріалу для хореографа дають іконографічні джерела: графіка, скульптура, живопис, прикладне мистецтво [2, с. 63].

Отже, танець став складним видом мистецтва, який інтегрує в собі: художній рух (міміку й пантоміміку); музику (вокальний та інструментальний; мелодичний і ритмічний супровід); елементи образотворчого мистецтва (композиція, орнаментальний малюнок танцю, костюми, маски, декорації) та театралізації (розподіл танцювальних партій; сюжетна лінія й драматургія тощо).

Деяко пізніше, у ході історичного розвитку танцювального мистецтва з'явився термін "хореографія". Він має декілька значень: запис танцювальних рухів за допомогою особливої системи умовних позначень; мистецтво композиції та постановки танців і балетних спектаклів; увесь обсяг танцювальних елементів, що входять до певного танцю чи балетної вистави; поняття, яке охоплює майже всі види мистецтва.

Нагадаємо, що хореографія у перекладі з грецької означає мистецтво танцю, художньо-образну основу якого складають ритмічно організовані пластичні рухи, співвіднесені, як правило, з музикою. Завдяки ритмічній зміні систематизованих художньо зумовлених положень людського тіла в ній створюються танцювальні образи. В теперішній час зміст цього слова включає в себе все те, що відноситься до мистецтва танцю: професійний класичний балет, народні і бальні танці, танець-модерн і естрадні танці.

Як невід'ємна складова частина художньої культури нації хореографічне мистецтво саме в балеті досягло свого найвищого розквіту. Об'єднуючи в музично-пластичному синтезі різні мистецтва, балетний театр спирається на власні естетичні закони, свою лексику, виразово-зображальну палітру і вікові традиції, які створювалися багатьма поколіннями балетмейстерів-постановників, артистів, хореографів-педагогів і репетиторів, диригентів, сценографів, композиторів, лібретистів і, звичайно, балетних критиків, істориків й теоретиків. Класична балетна лексика і зараз продовжує збагачуватися елементами народного танцю [10, с. 4].

Узагальнені балетмейстером за допомогою вигадки, фантазії, асоціативного бачення тощо, нові художні образи набувають певної естетичної цінності. Саме тому ці митці постійно підкреслюють роль творчих елементів у художньому процесі хореографа.

У цьому контексті необхідно звернути увагу й на творчість українських митців-хореографів. Визнання хореографічного мистецтва як активного відображення життя із застосуванням різних видів мистецтва становлять основу естетичних поглядів П. Вірського, В. Авраменка, Н. Базарова, Г. Березова, К. Балог, К. Василенка, Р. Герасимчука, А. Гуменюка, Є. Зайцева, С. Забрєдовського, С. Зубатова, Б. Колно-

гузенка, А. Кривохижі, С. Легкої, О. Таранцева, Ю. Станішевського, М. Тарасова, Т. Ткаченко, Л. Цветкової, Т. Чурпіта, В. Шкоріненка та інші. Вони вважають, що у хореографічному мистецтві основним матеріалом для створення образу є лексика танцю. При цьому, за їх переконанням, хореографічний образ є естетичною категорією. В ньому можуть використовуватися конкретні чи узагальнені сцени життя і природи, образи з різних видів мистецтва (літератури, музики, скульптури, образотворчого мистецтва, театру).

У даному випадку можна зазначити новаторські пошуки й особливості хореографічної творчості балетмейстера і педагога П. Вірського, роботи якого набули власного особливого танцювального "почерку". Він першим застосував у танці елементи кіно – принцип зміни великих, середніх і загальних планів, стоп-кадри та ін. Маючи класичну хореографічну освіту, П. Вірський прагнув оживити класичний танець народним з включенням до нього театральної дії. Таким чином, у роботах майстра поєднувалися класичний танець з фольклорним, застосовувалися елементи виразних засобів з різних видів мистецтва, що в цілому надавало танцю високої хореографічної культури. Тим самим П. Вірський запровадив в український народний танець елементи театралізації [5].

Підсумовуючи усе вищевикладене, можна зробити висновок, що мистецтво у сукупності його різновидів виступає важливим засобом формування художньо-творчого досвіду майбутнього педагога-хореографа. Тому в процесі фахової підготовки важливо формувати у студентів хореографічну культуру, яка повинна шліфуватися вправами на розвиток фантазії й уяви, а також на виявлення нових виразних засобів у галузі хореографічного мистецтва.

Отже, художньо-творчий досвід майбутнього педагога-хореографа є специфічним видом творчого досвіду. Ми розглядаємо його як особистісне фахове утворення, яке формується під час хореографічного навчання і власного саморозвитку студентів. Художньо-творчий досвід пов'язаний з тривалим накопиченням корисних для хореографічної діяльності знань та умінь, а також аналітичного мислення, котрі розвиваються завдяки індивідуальній свідомості та бажання удосконалити свою професійну діяльність.

Проаналізувавши наукові дослідження в галузі підготовки майбутнього педагога-хореографа, зазначимо, що для формування художньо-творчого досвіду у майбутніх педагогів-хореографів необхідно з перших років навчання спрямовувати фахову підготовку на отримання необхідної інформації у різних видах мистецтва, розвивати у студентів зацікавленість творчою діяльністю в галузі хореографії та педагогіки, а також спрямовувати власну творчу активність на втілення оригінальних хореографічних образів.

Для подальшого дослідження цієї проблеми варто з'ясувати необхідні педагогічні умови, які б сприяли ефективності формування художньо-творчого досвіду для успішної хореографічної діяльності як професіоналів і компетентних педагогів-хореографів.

Література

1. Безклубенко С. Д. Природа искусства. Москва, 1982. 166 с.
2. Василенко К. Ю. Лексика українського народно-сценічного танцю. 3-тє вид. Київ: Мистецтво, 1996. 496 с.
3. Воробей Ю. Д. Диалектика художественного творчества. Москва: Изд-во Моск. ун-та, 1984. 176 с.
4. Выготский Л. С. Психология искусства / ред. М. Ярошевского. Москва: Педагогика, 1987. 344 с.
5. Дорошенко В. Ф. Роль хореографа-постановщика П. П. Вирского в процессе возникновения и развития народно-сценического хореографического искусства Украины. *Вестник славянских культур*. 2014. № 2 (32). С. 171–179.
6. Каган М. С. Человеческая деятельность: опыт системного анализа. Москва: Политиздат, 1974. 328 с.
7. Лихачев Б. Т. Теория эстетического воспитания школьников: учеб. пособие по спецкурсу для студентов пед. ин-тов. Москва: Просвещение, 1985. 176 с.

8. Неменський Б. М. Мудрость красоты: о проблемах эстетического воспитания: кн. для учителя. 2-е изд. Москва: Просвещение, 1987. 255 с.
9. Органова О. Н. Специфика эстетического восприятия. Москва: Высшая школа, 1975. 223 с.
10. Туркевич В. Д. Хореографічне мистецтво у персоналіях: довідник. Біографічний інститут НАН України. Київ, 1999. 224 с.
11. Каган М. Морфология искусства. Ленинград, 1872. С.184.
11. Раппопорт С. Искусство и эмоции. Москва: Музыка, 1968. 160 с.
12. Сердюк Т. Формування художньо-естетичного досвіду майбутніх учителів хореографії: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Київ, 2009.
13. Сухомлинський В. О. Вибірні твори: у 5 т. Київ: Радянська школа, 1976. Т. 2. С. 422.

References

1. Bezklubenko, S. D. (1982). *Pryroda mystetstva* [Nature of art]. Moskva [in Russian].
2. Vasylenko, K. Yu. (1996). *Leksyka ukrayins'koho narodno-stsenichnoho tantsyu* [Vocabulary of Ukrainian folk-dance]. (3d ed.). Kyiv [in Ukrainian].
3. Vorobey, Yu. D. (1984). *Dialektyka khudozhn'oyi tvorchosti* [The dialectic of artistic creativity]. Moscow: Publishing House [in Russian].
4. Vyhotskiy, L. S. (1987). *Psykhohihiya mystetstva* [Psychology of Art] M. Yaroshevs'koho (Ed.). Moscow: Pedagogy [in Russian].
5. Doroshenko, V. F. (2014). Rol' k horeohrafa-postanovnyka P. P. Virs'koho v protsesi vynykennya i rozvytku narodno-stsenichnoho khoreorafichnoho mystetstva Ukrayiny [The role of choreographer P. P. Virsky in the process of the emergence and development of folk scenic choreographic art of Ukraine]. *Vesnik of Slavic cultures – Bulletin of Slavic cultures*, 2 (32). 171–179 [in Ukrainian].
6. Kahan, M. S. (1974) *Chelovecheskaya deyatel'nost': opyt systemnoho analiza* [Human activities: the experience of systems analysis]. Moscow: Political Publishing House [in Russian].
7. Lykhachev, B. T. (1985). *Teoriya estetycheskoho vospytanyia shkolnykov* [The theory of aesthetic education of schoolchildren]. Moscow: Education [in Russian].
8. Nemens'kiy, B. M. (1987). *Mudrost krasoty: o problemakh estetycheskoho vospytanyia* [Wisdom of beauty: about the problems of aesthetic education]. Moscow: Education [in Russian].
9. Orhanova, O. N. (1975) *Spetsyfyka estetycheskoho vospriyatyya* [The specifics of aesthetic perception]. Moscow: Higher school, 223 [in Russian].
10. Turkevych, V. D. (1999). *Khoreorafichne mystetstvo u personaliakh* [Choreographic art in personalities]. Biographical Institute of the National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv [in Ukrainian].
11. Rappoport, S. (1968). *Yskusstvo y emotsyy* [Art and Emotion]. Moscow: Music [in Russian].
12. Serdyuk, T. (2009). *Formuvannya khudozhn'o-estetychnoho dosvidu maybutnikh uchyteliv khoreorafiyi* [Form of artistic and aesthetic study Maybutnikh teachers choreography]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
13. Sukhomlyns'kiy, V. O. (1976). *Vybimi tvory* [Vybimi create]. Kyiv: Glad. School [in Ukrainian].

Максименко В. И.

преподаватель, аспирант кафедры музыкальной педагогики и хореографии
Нежинского государственного университета имени Николая Гоголя

Содержание понятия "художественно-творческий опыт" педагога-хореографа в контексте интеграции искусства

В статье на основе обобщения научных источников раскрывается проблема интеграции искусства как важного средства формирования художественно-творческого опыта педагога-хореографа. Рассмотрены особенности формирования художественно-творческих потенциалов в современной педагогической и психологической науке, а также влияние различных видов искусства на становление студента-хореографа как профессионала. Подчеркивается важность интегративного использования искусства в системе профессиональной

подготовки будущих педагогов-хореографов. Художественно-творческий опыт представлен в исследовании как личностное профессиональное образование, которое формируется при хореографическом обучении и собственного саморазвития студентов. Он связан с длительным накоплением полезных для хореографической деятельности знаний и умений, а также аналитического мышления, которые развиваются благодаря индивидуальному сознанию и желанию усовершенствовать свою профессиональную деятельность. Автором доказывается, что на современном этапе своего развития танец стал сложным видом искусства, который интегрирует в себе: художественное движение (мимику и пантомимику); музыку (вокальный и инструментальный; мелодический и ритмический сопровождение); элементы изобразительного искусства (композиция, орнаментальный рисунок танца, костюмы, маски, декорации) и театрализации (распределение танцевальных партий; сюжетная линия, драматургия и т.д.). В связи с этим отмечается, что искусство в совокупности его разновидностей выступает важным средством формирования художественно-творческого опыта будущего педагога-хореографа. Поэтому в процессе профессиональной подготовки важно формировать у студентов хореографическую культуру, которая должна шлифоваться упражнениями на развитие фантазии и воображения, а также на выявление новых выразительных средств в области хореографического искусства.

Ключевые слова: искусство, хореография, танец, художественно-творческий опыт, личность, эстетическая деятельность.

Maksymenko V. I.

Postgraduate student of Music pedagogy and Choreography Department of Nizhyn Mykola Gogol State University

Contents of the concept of "artistic and creative experience" of the choreographer in the context of integration of art

The article is based on a generalization of scientific sources where the problem of integrating art is revealed as an important mean of forming an artistic and creative experience of a teachers-choreographer. Features of formation an artistic and creative potential are considered in modern pedagogical and psychological science, as well as the influence of different types of art on the development of student-choreographer as a professional. The importance of integrative use of art is emphasized in the system of professional training of future teachers – choreographers. Accordingly, the artistic and creative experience is presented in the research as a personal professional formation, which is formed during choreographic teaching and students' own self-development. It is associated with a lasting accumulation of useful for the choreographic activities knowledge and skills as well as analytical thinking that develop due to the individual consciousness and the desire to improve their professional activity. The author proves that dance has become a complex kind of art at the present stage of its development that integrates: the art movement (facial expressions and pantomime); music (vocal and instrumental; melodic and rhythmic accompaniment); elements of visual arts (composition, ornamental picture of dance, costumes, masks, scenery) and theatricalization (distribution of dance groups; storyline and dramaturgy, etc.). In this regard, it is noted that art in a combination of its varieties acts as an important means of forming artistic and creative experience of future teacher-choreographer. Therefore, in the process of professional training it is important to form the choreographic culture in students that must be improved with exercises for the development of fantasy and imagination, as well as for detection of new expressive means in the field of choreographic art.

Key words: art, choreography, dance, artistic and creative experience, personality, aesthetic activity.